

שתי אחיות (גיסים), וכן בעליהן של אשה ובתה (אשת חורגו), או בעל תורגתו שקריבתם היא ע"י פעמיים קידושין, קידושין באשתו וקידושי חורגו או תורגתו). ויש סוברים שמן "דודתך היא" (ויקרא יח, יד) למדים שכל שהתקבה היא ערוה לו, בעלה כמותה, ואפי' בשני קידושין, ולכן לאשת חורגו מן התורה פסול להעיד, שהרי בת אשתו ערוה (חמאור, המאיר, ערוך השלחן חשן משפט סימן ל"ג סעיף ד'). ברם כל הסוגיא "בעל כאשתו" אינה מוסבת אלא ב"ראשון בשני" אבל לא מצינו "בעל כאשתו" בשני בשני, ומבואר שם שם "שני בראשון תנו, שלישי בראשון לא תנו" (הגר"א חשן משפט הגמ' שם "שני בראשון תנו, שלישי בראשון לא תנו" (הגר"א חשן משפט סימן ל"ג ס"ק י"ד)).

(ג) ראשון בשני.
 כשר - לפי הרא"ש שם בפסקיו (סנהדרין שם), חכמי אשכנז וצרפת (באר הגולה שם אות ס') והשו"ע (ח"מ סימן ל"ג סעיף ד' בשם י"א, הרמ"א שם) כי הם סוברים שאין אומרים פעמיים "בעל כאשתו" שהלכה כר' יוסי.
 פסול - לפי הרמב"ם הלכות עדות פרק י"ג הלכה ט' כי הוא סובר שאומרים פעמיים "בעל כאשתו" ולכן פסול אדם להעיד לבעל בת אחות אשתו (בעל אחינית אשתו) שבת אחות אשתו היא שניה לו ובעלה כמותה.

(2) הרחוקים והכשרים לעדות:

(א) אבי כלה ואבי חתן מעידים זה לזה שאינם קרובים, וכרב חסדא (סנהדרין כח; הרמב"ם הלכות עדות פרק י"ג הלכה י"א, שו"ע ח"מ סי' ל"ג סעיף ר').

(ב) אחי האח מן האם (בן בעל אמו החורגת מאם אחרת) מעידים זה לזה שאינם קרובים קרובים, כרב חסדא שם. (הרמב"ם הלכות עדות שם הלכה י"ב וח"מ שם ס"ז).

(ג) כל שתי נשים שהן זו לזו שני בשני בעליהן מעידים זה לזה (כגון בעליהן של שתי אחיות) שאין אומרים שתי פעמים "בעל כאשתו".

(ד) מעיד הוא לבן בעל אחות אשתו שיש לו מאשה אחרת, או לאח בעל אחות אשתו (בן חורג של גיסו, אח חורג של גיסו) (בבא בתרא דף קכ"ז, הי"ד עדות י"ג ט' וי').

(ראה טבלה להלן על 2 עמודים מקבילים)

הרב יעקב לוי
 רב מושב רייח. ד"ר הבקעה 12920

לכבוד מערכת אור תורה
 ת"ד 35098 ירושלים 91350

הנני מתכבד להמציא לכם תרשים של כל פסולי עדות מחמת קירבת משפחה, לשימושי עורכי חופה וקידושין בעיקר. התרשים היה למראה עיניו של הרה"ג ר' מאיר מאוז שליט"א ונאמ"ן ס"ט, וכתב לי שלדעתו צריך לצרף אליו הסבר, ומי הם פסולי עדות ומי הם הרחוקים והכשרים לעדות, ואם יש באיזה דבר מחלוקת הפוסקים יש לציין את המחלוקת ואת המקור. ועשיתי כדבריו כפי שעניינם תחזינה משרים.

בגוף התרשים יש מספרים ואותיות והסברים בגמרא מחוץ לתרשים.

(1) מחלוקות:
 (א) שלישי בראשון. כלומר בין בני הדור השלישי לבני הדור הראשון, כגון בן ימואל בנו של שמעון לראובן אחי שמעון אבי אביו.

כשר - לפי הרמב"ם (הלכות עדות פרק י"ג הלכה ד', והשלחן ערוך חשן משפט סימן ל"ג סעיף ב' ע"פ בבא בתרא דף קכ"ז, וכשיטת רבא). וכן האב עם בן בן בני (גינז) שהוא רביעי ממנו (הרי"ף שם ד"ה קסבר מר בר רב אשי).

פסול - לפי ר"ת על פי סנהדרין דף כ"ח, תוס' ד"ה רב, וכשיטת רב. וכן ראוי להורות (שו"ע חשן משפט סימן ל"ג סעיף ב' בהגהה). וכן משמע מהירושלמי (שם פ"ג הלכה ו') כגון הקירבה שהיתה בין משה ופינחס בן בנו של אהרן. ברם אפילו לאלו שאומרים ש"ראשון בשלישי" פסול להעיד, לאשתו הוא כשר כגון משה מותר להעיד לאשת פינחס.

(ב) "בעל כאשתו"
 יש מהראשונים (הרמב"ן, מלחמות ה', סנהדרין שם) שסוברים שהפסול אינו אלא מדרבנן, ומן התורה כשר אף ב"ראשון בראשון" כל אין אומרים פעמיים "אשה כבעלה" ולא "בעל כאשתו" אלא בקירבה קרובה (כגון בעליהן של

ספרנו 50

פסוּלֵי עֵדוּת מִחִמָּה קִרְבָּה מִשֵּׁפָחָה

